

Maciej Jakubowski

Muzeum Niepodległości w Warszawie

ORCID: 0000-0002-1756-6719

Fangor w Toruniu

Niezwykłą wystawę otworzono 20 maja 2022 roku w Centrum Sztuki Współczesnej „Znaki Czasu” w Toruniu (przy ulicy Wały Sikorskiego). Prosty tytuł „Fangor” od razu komunikował, że ekspozycja jest poświęcona wybitnemu artyście, malarzowi, rzeźbiarzowi i projektantowi plakatów. Kuratorzy wystawy – Krzysztof Stanisławski i Renata Sargalska – w niezwykle przemyślany i pełen kompetencji sposób przedstawili twórczość wybitnego artysty.

Wojciech Fangor urodził się w przedwojennej Warszawie, w 1922 roku. Początkowo w latach 50. XX wieku pozostawał w nurcie socrealizmu. Z tego okresu znamy jego dzieła, takie jak m.in. *Postaci*, *Murarze* czy *Kucie kos*. Później odszedł od narzuconych koncepcji, zajął się tworzeniem własnego oryginalnego stylu. Stał się między innymi współtwórcą Polskiej Szkoły Plakatu. Po 1961 roku przebywał za granicą, m.in. w Berlinie Zachodnim, USA i Wielkiej Brytanii, gdzie pracował jako wykładowca na uczelniach artystycznych. W latach 70. skupił się na sztuce tzw. op-artu, zarówno w malarstwie, jak i sztuce użytkowej. Nurt ten zakładał wywołanie u widza odczuć optycznych zamiast emocjonalnych. W 1999 roku wrócił do Polski. W 2007 roku stworzył opracowanie graficzne dla stacji II linii metra warszawskiego. Zmarł w Warszawie w 2015 roku i został pochowany na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach. Za życia został odznaczony m.in. złotym medalem „Gloria Artis” czy Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą orderu „Polonia Restituta”.

Wystawa „Fangor” w toruńskich „Znakach Czasu” prezentowana była na pierwszym piętrze. W holu przed głównym wejściem można było na tablicach przeczytać informację, z jakich kolekcji muzealnych pochodzą obiekty. Tu obok Muzeum Narodowego w Warszawie, widnieje Muzeum Niepodległości. Ekspozyty wypożyczono też z prestiżowych galerii sztuki oraz od osób prywatnych. Tablice w języku polskim i angielskim, opowiadające o artyście i jego stylu, przygotowane przez Bożenę Kowalską, stanowiły dopełnienie informacji.

Pierwsza sala wystawowa zaaranżowana była tak, aby w sposób komplementarny ukazać twórczość *stricto* malarską Wojciecha Fangora. Uwagę zwracał autoportret artysty namalowany charakterystycznym jego stylem. Podziwiać też można było sporo prac, na których widnieją koła i okręgi stworzone we wspomnianym stylu op-art.

W kolejnej sali zaprezentowano plakaty zaprojektowane przez artystę. Przeważa tematyka filmowa. Najbardziej cennym w kolekcji plakatów filmowym jest ten z 1952 roku do włosko-francuskiego filmu *Mury Malapagi*, gdyż od niego datuje się istnienie Polskiej Szkoły Plakatu, którą Fangor tworzył z Henrykiem Tomaszewskim, Janem Lenicą, Wiktorem Górką i Tadeuszem Trepkowskim.

W korytarzu prowadzącym do kolejnej sali wystawowej pokazano kopię *Guerniki* Pabla Picassa wykonaną przez Wojciecha Fangora w 1955 roku, a pochodzącą ze zbiorów Muzeum Niepodległości w Warszawie¹. W następnym pomieszczeniu zaprezentowano pomniejszone kopie napisów, wykonanych w charakterystycznym „fangorowskim” stylu, zdobiące stacje II linii warszawskiego metra: Rondo ONZ czy Rondo Daszyńskiego.

W kolejnej części ekspozycji można było zobaczyć przykłady mozaik stworzonych przez Fangora. Następnym punktem ekspozycji okazał się wielkoformatowy druk na całej ścianie łącznika. To Wojciecha Fangora *Kucie kos*. Jest to artystyczna wizja motywu z obrazu Artura Grottgera dotyczącego tematyki Powstania Styczniowego.

Na zakończenie zwiedzający mogli podziwiać rysunki i szkice artysty wykonane na papierze. Uwagę zwracała dołączona do jednego ze szkiców odręczna notatka napisana przez Fangora 7 lutego 2012 roku, w której dziękuje za fotos z otwarcia wystawy.

---

¹ Warto obejrzeć ten obraz w załączonej wersji cyfrowej oraz prezentowany w oryginale w X Pawilonie Cytadeli Warszawskiej, oddziale Muzeum Niepodległości – przypis redaktora.

Wojciech Fangor był wybitnym polskim artystą, cenionym na świecie. Wystawa w CSW „Znaki Czasu” w Toruniu stanowiła świetną prezentację całokształtu twórczości mistrza. Można było zwiedzać ją do 4 września 2022 roku.

Warto zaznaczyć, iż Wojciech Fangor jest, obok Władysława Broniewskiego czy Gabriela Narutowicza, patronem 2022 roku ustanowionym przez zarząd województwa mazowieckiego. W bieżącym roku mija 100. rocznica jego urodzin.

Maciej Jakubowski

„**Fangor**”, Centrum Sztuki Współczesnej „Znaki Czasu” w Toruniu, 20 maja 2022–4 września 2022.